

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ioannis Calvini, Magni Qvondam Genevensivm Ministri,
Vita, Moribus, rebus gestis, studijs, ac denique morte
Historia**

Bolsec, Hieronymus

Coloniae, 1582

VD16 B 6510

Capvt XXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34782

rit; cū hoc scriptura dicat, sicut Deo placuit, sicut voluit, ita cūcta tam in cælo, quàm in terra facta esse & producta. Casus verò rebellionis & spirituum Apostasiæ, peccati & transgressionis Adam, eorumq; criminum, quæ mali quotidie perpetrant, authorem Deum facere, ita quidem, vt eius voluntas & æternum decretum harum omnium rerum causa esse asseratur; quàm est crassa ignorantia, & quanta cum Dei ignominia coniuncta, contraq; diuinum honorem quàm euidentis est blasphemia? Quod vnquam sensisse aut dicere voluisse optimū pijsimumque doctorem Augustinum quis credat? Hinc itaq; luce meridiana clarius Caluini ignorantia & diabolica elucet malitia. Quem plurimas, si quis aduertat, diuinæ scripturæ sententias mirè sic contortas inuertere, contraq; verum genuinumq; sensum interpretari reperiet; quas ego tamen in id, quod dixi, quodq; propediem in lucem emittere opus decreui, reijcio & referuo. Nunc vero deinceps, quanta is Iesum Christum Dei filiū, Dominum & Redemptorem nostrum ignominia & probro affecerit, videamus.

CAPVT XXIIII.

DVO autem tantummodò, ne sim prolixus, & auditori, lectoriue molestus, in medium adferre decreui, reliquis alteri operi reueruatis. Primum erit de eo, quod Epistolam ad Hebræos

H expo-

exponens scripsit, ad quintum caput præcipuè, ubi D. Paulus in orationis, quam Christus parum antè, quàm Iudæis in manus traderetur, in monte Oliuarum ad Patrem direxit, mentionem incidens, Et exauditus est, ait, pro sua reuerentia; quomodo in veteri & vulgata editione legitur. Calvinus autem communem interpretationem in Ecclesia ab omni antiquitate approbatam rejiciens, hanc vocem *ὀλίβανον* metum & dubitationem exponit, manifestos siue imprudens siue malitiosè errores committens. Primò, Iesum Christum Dominum nostrum adeò terribili, ait, mortis terrore concussum, vt quasi in desperationem incideret, anxius & sollicitus, ne à morte absorberetur & deglutiretur. Nam his vocibus Latinè scribens visum esse, qui librum habent, videre possunt, quod Gallicè expressit, *il y a englouty*. Maiorem in Christum eiusque dignitatem, blasphemiam vel Ebionem, vel Artemium, vel Paulum Samosatenum, vel horum sectatorem Arrium, vel ipsum denique Mahometem vnquam protulisse non reperio. Nam imprimis Christi diuinitatem inficiatur, conuellitque, talem eum nobis exhibens, qui finem suum ignorauerit, neque securus, planeque certus fuerit, Dei se filium esse, qui vitæ & necis sue potestatem plenâ obtineret. An verò ignorabat Calvinus, quæ à Christo antea dicta fuerant, quæue in Euangelio Ioannis cap. 10. referuntur? Propterea diligit
me

me pater, quia pono animam meam, vt iterum
sumam eam. Nemo tollit eam à me, sed ego po-
no eam à meipso. potestatem habeo ponendi
eam, & potestatem habeo iterum sumendi eam,
hoc mandatum accepi à patre meo. Optarem e-
go, vt hic misera Caluini mâcipia, nimis ei mi-
serè addicta ac deuota, considerare vellent, quo-
nam pacto Dominus noster Iesus Christus, ne
à morte absorberetur, hæsitare ac metuere po-
tuerit, cum verus & Deus, & homo esset, qui
neque cur in hunc mundum venerat, causam
vnquam ignorauit, & quem, neque quo mor-
tis genere tollendus esset, neque modus, instru-
menta, authores, incitatores, imò ne locus qui-
dem & hora, vbi & quando passurus esset, vn-
quam latuere. Præterea, si caput nostrum, quod
fidei, ac spei nostræ, eiusque certitudinis atque
fiduciæ, quam in diuinis nos habere promissis
conuenit, fons est, origo, atque perfectio, si hæ-
sitauit, si exhorruit, vacillauitque, quid nos de-
bilia eius & infirma membra, quantam in nobis
dubitationem residere, quàm parum securos,
certosque esse oporteret? An verò Esaias aliquis
medius & quidem viuus dissectus, ita hunc ta-
men extremum & maximum dolorem tulit, ac
si nullum neque malum, neque pœnam perfen-
tisceret. Ananias, Azarias, Misael adolescentes,
in ardentem fornacem missi, tantum absfuit,
vt eiulantes animum spemque abiecerint, me-
tuerintque, ne in medijs flammis à morte deglu-
tuerent.

tirentur, vt etiam laudes Deo atque hymnum
 decantauerint. D. Stephanus lapidibus obrutus,
 non modo non est turbatus, neque timore con-
 cidit, sed pro ijs, qui lapides in ipsum confer-
 tim iactabant, necisq; eius authores erāt, Deum
 deprecatus est. Marcellinus cum fratre Diocle-
 tiani iussu, multis confixus sentibus, quasi do-
 lores mortemqueridens, lætus hunc Psalmum
 decantabat: Ecce quàm bonum & quàm iucun-
 dum habitare fratres in vnum. Denique infini-
 ti alij non Christiani modò, & de vita æterna se-
 curi, verumetiam gentiles magno animo mor-
 tem contempserunt: Et ipse Dei filius omnes
 mortales magnanimitate & constantia longè su-
 p rans, adeò quidem, vt ne ad millesimam qui-
 dem eius, quæ in ipso fuit, magnanimitatis atq;
 constantiæ partem pertingere quisquàm vn-
 quam potuerit, illène vt animùm, quod Calui-
 nus ait, desponderit, & in adeò scdũ, abiectum,
 extremumq; timorem prolapsus sit? Nimum
 hoc ignominiosum est de Dei filio sentire vel
 loqui. Cæterùm Caluini summam ignorantia
 malitiamve agè hic contemplemur. Qui ad con-
 firmãdam opinionem suam vsitatam Græcæ
 huius vocis *ὠλαβείας* interpretationem immu-
 tat; quæ omnium Græcæ linguæ peritorũ iu-
 dicio, metum, cautionem, reuerentiam atq; pi-
 eratem denotat, hoc est, cultum, officiumque,
 quod Deo primum, tum parentibus, & demũ
 honoratis, & in dignitate aliqua constitutis vi-
 ris

ris debemus. Est, vbi & hanc eius vocis significationem, vt ab officio & ratione discessionem designet, reperias; neq; reperies tamen, vbi ignominiosum huiusmodi aliquē seu timorem, seu metum, qui ex animi pusillanimitate ob imminens aliquod periculum proficiscatur, sed vbi honestum ex amore & reuerentia natum timorem potius significet, quo erga quenquam ob eius dignitatem atq; excellentiam plerumque afficimur. Quod ex voce *δύλαβης*, quæ hominem religiosum atq; verecundum denotat, magis etiam fit perspicuum. Calvinus autē non pro honesto huiusmodi timore, sed in peiorem partem detorquens, pro horrore atq; tremore accepit, quo quis ob ineuitabile aliquod periculum quasi desperabundus concutitur, cui quidem anxium atq; atrum epitheta dari consueverunt, qualem in Christo Iesu Domino nostro horrorem fuisse nemo sanctorum Doctorum vnquam admisit. Sed alterum etiam insignem errorem in sua versione committit, propositionem *ἀπὸ* omninò aliter, quàm Gracè docti viri omnes, interpretans, Neq; enim *πρὸς* pro *ἀπὸ*, quod à significat, vel ab, vsurpatum vsquam reperias. Vbi si quis mihi obijciat, nō inueniri quoq; vbi (pro) vt est in vulgata versione significet; huic primum respondeo, præstare multò, satiusq; esse, eum vocabulorū vsum, qui tempore confirmatus sit, & ab ecclesia receptus, retinere, quàm temerè, nulla necessitate

efflagitante sic immutare ac detorquere, vt con-
 tra Dei eiusq; filij Iesu Christi honorem atque
 gloriam vsurpentur. Deinde si Calvinus tanta
 fuit eruditione præditus, quantam illi Beza af-
 fingit, an non ἀπὸ interpretari, pro, vel, iuxta,
 posse, obseruare potuit, sicut ἀπὸ τῶν ἰσῆς ὁσίας,
 ex æquis viribus versum legimus? quid vetet
 igitur, vt non hoc etiam loco ἀπὸ τῶν δὲ λάβδας,
 per ex, vel pro, reddatur? Ad hæc, si Caluino
 hunc locum genuino sensui restituere studio
 fuit, quid est, quod tanta temeritate & audacia
 ad textū adijciat pronomen hoc, suo? Ait enim,
 exauditum fuisse à suo timore, quamuis mini-
 mè sic quidem, sed absq; pronomine hoc αὐτῶν,
 tantum ἀπὸ τῶν δὲ λάβδας, pro reuerētia, Græcus
 codex habeat. Nîmis fortassis vrgere hunc lo-
 cū videbor, & diutius immoratus esse, sed hoc
 feci præcipuè, vt Caluini huius, quem Beza su-
 per omnes, qui fuerunt vnquam, omnium tem-
 porum doctos euexit, aut inscitiam, aut maligni-
 tatem, aut simul vtrinq; euincerem, ac clarè
 spectandam exhiberem. Addicant se verò de-
 voueantq;ue, qui volent, Caluini doctrinæ, eius-
 que hæresin propugnent, ego referam, quæ ex
 scriptura sacra, & sanctorum Patrum ac vete-
 rum Doctorem, qui S. Apostolis proximè suc-
 cesserunt, sententijs super has Iesu Christi pre-
 ces, & Apostoli hunc ad Hebræos locum, col-
 lecta habeo. Ante omnia verò hoc notare con-
 uenit, eam Christi orationem non esse per eos,
 qui

qui audierunt, presentesque fuerunt, in scripta relatam. Sunt enim hæc gesta, & à Domino nostro Iesu Christo verba hæc in monte Oliuarum prolata, quò non nisi tres ex suis discipulis adduxerat, reliquis Gethsemani relictis. Et hi tres tamen longè ab eo semoti, quantum iactus est lapidis, & graui etiam somno pressi erant. Itaque Spiritus sanctus, cuius instinctu & inspiratione non per falsos, sed veros syncerosque verbi Dei ministros hæc scripta habemus, instruere nos per hanc orationem, & manifestam nobis facere voluit Christi Iesu Domini nostri dignitatem, magnificentiam, excellentiam. Qui, vt eodem quinto capite Epistolæ ad Hebræos scriptum legimus, in diebus carnis suæ, hoc est, vestitus substantia & natura humana, ab hominibus nihili habitus, à Iudæis verò etiam tanquam improbus aliquis ac latro tractatus, preces, supplicationesque ad eum, qui posset illum saluum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis obtulit. Non profugit ergo in procul remotas terras, non in syluas, aut deserta loca, aut in obscura se antra abdidit, neque angelis ministris suis mandauit, vt se conatibus inimicorum suorum opponerent, illis vel cecitate percussis, vel confusis, vel planè euersis; sed ad Deum patrem suum conuersus, illū orauit, & non ex abiecto aliquo, muliebri, pusillanimi, horroris & anxietatis, ne à morte absorberetur, pleno ti-

more, verum morti multo magis, quam ab eterno ad redimendum genus humanum ordinata esse nouerat, se generose offerens, in hac verba prorupit: Pater, si possibile est, transeat a me calix iste, veruntamen, si non potest hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua. Vbi spiritus sanctus nos instruit, duas in Iesu Christo Domino nostro naturas, diuinam & humanam fuisse, quarum hec corpore constans, necessitatibus naturalibus obnoxio, & rationali anima, actiones omnes naturales efficiebat, omnia ad huius naturae conseruationem necessaria appetens amplectensque; ab alijs autem eidem naturae aduersis atque contrarijs rebus abhorrens; quales sunt afflictiones, passionibus, cruciatus, & denique mors, quae ipsam naturam humanam destruit & dissoluit; qua ergo homo erat, mortem ipse exhorruit. Quo idem Spiritus sanctus errorem Eutichetis, apud Constantinopolim Abbatis, confutare voluit, qui tertius post Manetem & Apollinarem, de Iesu Christo docendum & defendendum sibi sumpsit, non humanum, sed caeleste illum corpus habuisse, quod ad instar solaris radij per virginis corpus pertransierit, ita ut nequaquam tamen eius substantiae particeps efficeretur; imaginarium & phantasticum Domino nostro, & nulli passionibus obnoxium corpus sic attribuens. Aduersus quam haereticorum opinionem, ut ostendat Christum & verum hominem, & verum Deum fuisse,

fuisse.

fuisse, hanc eius orationem in scripturam sacrã referri spiritui sancto visum est, ex qua constare posset, duplicem in eo voluntatem fuisse, humanam alteram, qua mortem refugerit, & diuinam, secundum cuius præscriptum ratio directã ad Dei se voluntatem conformabat. Rursus, quã huius innocentis mors necessaria esset, qua nisi intercedente humana natura imperfecta permãssisset, & sine spe aliqua resurrectionis, declarare Spiritus sanctus hoc sermone etiam voluit. Et idcirco; si possibile est, aiebat: at cùm possibile non esset, Deo se totum permittit, resignatq; , quem nunquam deseruit, & à cuius voluntate nunquam discessit, sicut enim vna est vtriusq; potentia, eademq; sapientia patris atq; filij, ita vna vtriusq; eademq; voluntas est. Atq; hæc quidem vera & legitima huius loci expositio est, cum præcorum & orthodoxorum Patrum doctrina consentiens, quam veri & legitimi Ecclesiæ filij sequuntur. Caluini illam alteram sequantur, qui se ad falsam eius doctrinam hæresimq; adiungere, eiq; se consecrare volēt.

CAPVT XXV.

Alius insuper insignis locus est, in quo nimis clarè suam ille inscitiam malitiamq; prodidit. Nam cæteras, quarum plurimæ sunt, contrarias & inter se pugnantes sententias, quod ab alijs obseruata collectæq; sint, ex eius libris repetere

H 5 re su